

TORONTÁLI KÖZLÖNY.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagy-Kikindán.

Egyesült „Kikindai Közlöny“ és „Felső Torontál“
POLITIKAI LAP.
Megjelenik: vasárnap, szerdán és pénteken.

Előfizetési díj:
Póstán küldve, vagy házhoz hordva: Egész évre 14 kor,
Félévre 7 kor, Negyedévre 3 kor. 50 fill.
Egy szám 20 fillér.

Torontál a szegyenpadon.

K a f f k a László, ki a magyar közigazgatási életben kezd épen olyan hírnévre tenni szert, mint boldogult R á d a y gróf annak idején a betyár világban, — torontáli működéséről jelentést tett Széll Kálmánnak, mint belügyminiszternek, ki dicséretre méltó gyorsasággal elintéztetvén a jelentést, olyan leiratokat küldött a megyéhez, a melyet főispán és alispán még nem olvasott.

Hogy Torontálmegye közigazgatási állapota rettenetes, azt itt mindenki tudta, mert érezte súlyát és csapásait. Az a kép tehát festett, itt nálunk senkit sem lepett meg, hanem a mi meglepetés számba ment az volt, hogy a kormány végre meglátta az itt felgyülemlett szemetet, s a mi elismerést és megnyugvást kelt, az, hogy le is vonja a felderített állapotokból a következményeket kérlelhetlenül.

A belügyminiszter leiratai rámutatnak a központi vezetés büneire, a tisztviselők dologtalanságára, a megdöbbentő hanyagságra, mely épen az előkelőbb állásokban uralkodik a legerősebb mértékben, a tisztviselők zsarolására, az ellenőrzés nélkül való szabadkézre, melynek a lakosság általában, de különösen a jegyzők részéről ki van téve.

De nem részletezzük ezeket a dolgokat.

Alább szó szerint közöljük a miniszter leiratait, melyek elég hangosan és érthetően beszélnek magukért.

Mi csak annyit jegyzünk meg, hogy szomorú nevezetességre tettek szert R ó n a y Jenő főispán és dr. D e l l i m a n i e s Lajos alispán, hogy az ő kormányzatuk alatt stigmatizált Torontálmegye úgy, mint vármegye még sohasem és az ő szomorú hírük, hogy épen Torontál állítatott oda elrettentő példaul azország többi vármegyéjének.

A miniszteri leiratai, ezek a történelmi nevezetességre igényt tartó okmányok, szószerint a következőleg hangzanak:

A vármegye önkormányzati hatáskörben követett eljárásának és pénzkezelésének megvizsgálását az 1886:XXI. t.-c.

4-ik § ához képest elrendeltem. A vizsgálattal megbízott közegem jelentése alapján a vármegye központi általános és gyámügyi közigazgatása, házi és gyám-pénztári kezelésére, valamint a járási, rendezett tanácsu városi és községi igazgatására vonatkozólag a vármegye közönségéhez egyidejűleg intézett rendeletem másolatát közigazgatási bizottsággal közlöm.

Egyszersmind tekintettel arra, hogy a közölt rendeletben körvonalozott és a közigazgatási bizottságnak egy-egy példányban szintén meg küldött hiányjegyzékben részletesen felsorolt súlyosabb következményű mulasztások, törvényes megtérülése mellőzhetlen, az 1886:XXIII t.-c. 1. § a alapján a 2. §. c) pontjához képest a fegyelmi eljárási megelőző vizsgálatot a következő vármegyei tisztviselők ellen ezennel elrendelem:

1. Dr. Mihálovits Ödön vármegyei árvaszéki elnök.

2. Poroszkay Béla, tiszti főügyész ellen, hivatalos kötelességük elhanyagolása miatt.

3. Tarnay Ferenc vármegyei aljegyző, az árvaszékekhez beosztott előadó jegyző ellen azért mert, az 1901. évben neki kiosztott ügydarabok közül a vizsgálat napjáig 887 ügydarabot el nem intézett.

4. Semsey Gyula vármegyei főlevéltáros ellen a vezetése alatt álló irattári hivatal rendetlen állapota miatt és azért, mert az ügyiratok felszerelése hónapokon át késik és a vizsgálat idején is százakra menő ügydarab találatot felszerelés alatt.

5. 5. Azon tisztviselők ellen, kik okai voltak annak, hogy a központi vizsgálatról felvett hiányjegyzék 3, és 30., az árvaszékről felvett hiányjegyzék 19. pontjai alatt részletesen felsorolt ügyiratok elveszttek.

6. Azon közegek ellen, kik a jarkovái takarékpénztárba a jegyzői nyugdíjalapból és utipénztárból kintalt 32 000 korona kiutalása körül szabálytalanságot követtek el. (Pénztári hiányjegyzék 16. p.)

7. A vármegye főszámvevője Zsiross Mihály, mint a számvevőség vezetője ellen azon mulasztások miatt, melyeket a vármegye központi pénztári kezelése és számvitelének, továbbá a járási főszolgabírák, különösen pedig a megvizsgált rendezett tanácsu városok és községek pénzkezelésének ellenőrzése körül elkövetett, továbbá a gyámpénztári kezelésnél, különösen a gyámpénztári letéteknél észlelt nagymérvű rendtelenségek miatt.

8. A központi számvevőség azon közegei ellen, akik a községi számadások és a helyszínen teljesített vizsgálatok alkalmával a vagyontkezelés körül a közölt hiányjegyzékben megállapított rendtelenségek; nevezetesen pedig a törzsvagyon jövedelmei után nagy mérvben felszaporodott hátralékok és községi közöltségek (pótadók) rendezése iránt nem intézkedtek.

9. a) A számvevőség azon közegei ellen, akiknek mulasztása következtében a kisdödöda alaphól Öreglak községnek 4000 kor. kölcsön szabálytalanul kiutaltott és azok ellen, akik mulasztásából Kevi Szőlős, Számos, V.-Szt.-Mihály, Szb.-Neuzina Tor.-Szécsány, Orlovát, Bolpártelep, Koglevichháza, P.-Keresztur, Dinnyás,

Gyülvész, Szerb Ittebe és Szerbszentmárton községek számadásai a vizsgálat napjáig még beterjesztve nem lettek, továbbá azok ellen, kik a számvevőséghez beérkezett községi számadások elintézésénél évekre terjedő késedelmet tanusítottak, végre pedig, akiket az alibunári járási uti bizottsági pénztár számadásának vizsgálata körül felületesség és mulasztás terhel. A közigazgatási bizottság feladatát képezi a most felsorolt mulasztások és szabálytalanságok miatt felelősségre vonandó tisztviselők kilétének megállapítása. (L. központi pénztár hiányjegyzék 20., 49., 50. és alibunári főszolgabirosgági hiány jegyzék 7. és 9. pontjait.)

10. A vármegyei főpénztárnok, Mencer Lipót és Grünfelder Antal főpénztári ellenőr ellen, a vármegye központi pénztári kezelésnél meg állapított és a hiányjegyzékben felsorolt szabály ellenességek miatt.

11. Rác Jakab gyámpénztárnok és Sándor József gyámpénztári ellenőr ellen, a gyámpénztár megvizsgálása alkalmából megállapított szabálytalanságok miatt.

12. Az alibunári járási orvos, dr. Tolveth Rezső ellen, mert hamis okmányok kiállításával hozzájárult Kajtár Jenő járási főszolgabírónak a pénztárvizsgálat meghíttatására s félrevezetésére irányított tevékenységéhez.

Utalással az 1876. t.-c. 45. § ának 2. bekezdésére utasítom, továbbá a közigazgatási bizottságot, hogy az alább megnevezett rendezett tanácsu városi és községi közegek ellen az 1886:XXII. t.-c. 91. §-a alapján a fegyelmi eljárást rendelje el.

13. Czrepája község birája ellen azért, mert a község, mint erkölcsi testület adójainak szabályszerű időben történő befizetése iránt nem gondoskodott és így oka annak, hogy minden egyes adófizetés alkalmával a község késedelmi kamattal megterhelhetett. (Hiányjegyzék 19. p.)

14. Ugyanezen község pénztárosa ellen azért, mert a vizsgálat alkalmával 308 korona 74 fillér pénztári hiány találatot, (Hiányjegyzék 20. pont.)

15. Oppova község orvosa, dr. Kolos Endre ellen, mert a vágatási lajstrom kezelését és a trachomás betegek gyógykezelését hosszú időn keresztül elhanyagolta. (Hiányjegyzék 6. 7.)

16. Réva Ujfalu község előjáróságának azon tagjai ellen, kik a községi régi követelések behajtásának elhanyagolása és nagymérvű számadási hátralékok felszaporodásának okai voltak.

17. Alibunár nagyközség jegyzője Dadits Alajos ellen, mert az 1901. évi községi pótadót szabálytalanul vetette ki és a hivatal ügykörét, ellenőrzési kötelességét teljesen elhanyagolta és mert a hivatal vezetésére képtelen.

18. Alibunár nagyközség előjáróságának azon tagjai ellen, kik a községi pótadó és haszonbér hátralékok nagymérvű felszaporodásának okai voltak.

19. Alibunár nagyközség második segédjegyzője Popovics Károly ellen, mert a községi bíráskodási, mezőrendőri kihágási ügyek írásbeli teendőit teljesen elhanyagolta, pénzbüntetéseket, díjak behajtása iránti rendeletek, megkeresések, és szorgalmazásokat iktatni is igen sok esetben

Torontálvármegye közönségének

Nagybecskereken.

A vármegye önkormányzati hatáskörben követett eljárásának, ügy- és pénzkezelésének megvizsgálását az 1886: XX. t.-cz. 4 ik § ához képest elrendeltem.

A vizsgálattal megbízott közegem jelentése alapján a vármegye közönségét következőkről értesítem.

Mindenek előtt azon meggyőződésre jutottam, hogy a vármegye törvényhatósági bizottsága a legfontosabb közérdekű ügyek intézése iránt sem tanusított kellő érdeklődést, a legéletbe vágóbb kérdésekben a tisztikar, illetve állandó választmány által előterjesztett javaslatok behatósabb eszmecsere vagy megvitatás nélkül fogadtattak el, minden aktuálisabb kérdésben az elnöki vélemény döntőnek mutatkozott.

Például a megyei székház építése és a költségek fedezésére 2 $\frac{1}{2}$ % pótdadó kivetésére vonatkozó közgyűlési határozat hozatalánál (1880. évi december 27-én tartott közgyűlésben) jelen voltak a főispán, alispán, főjegyző, tiszti ügyész, főorvos és főszámvevőn kívül 15 én. A határozati javaslat elfogadása mellett szavazott 10 bizottsági tag. Ellene senki. Az építkezés költségelőirányzata 191.925 frt volt.

Az 1,100.000 frtos vicinális vasuti kölcsön megszavazásánál az 1894 évi május hó 24 én tartott bizottsági közgyűlésen 44,

az 1,505.000 frtos keskenyvágányu vasuti és

a 2,400.000 frtos vasut segélyezési kölcsön tárgyalásánál az 1895. évi augusztus 20-án tartott bizottsági közgyűlésen 30, illetve 24 vármegyei bizottsági — nagyobbára tisztviselő — tag szavazatával döntetett el a kölcsön ügye.

Ezen esetek magukban is igazolják a 600 tagból álló törvényhatósági bizottság közügyek iránti érdeklődésének fogyatékoságát.

Ez a sajnálatos körülmény egy évtizedre visszavezethető és hagyományoszerű jelleggel bír.

Előre kellett ezt bocsátanom, mert csak így érthető meg a vármegye egyes alapjaiban rendelkezésre állott vagyoni cselekvő állagának — nem is egy egész évtized alatt csaknem teljes megsemmisülése és a vármegye adósságainak 15.169.400 koronányi összegre emelkedése.

Ez a nagy összegű tartozás bár az annuitásokra a 68,923.093 korona 39 fillér adóalappal szemben a vármegyei pótdadók 14 $\frac{1}{2}$ %-ra emelkedtek, ez időben 13,769.569 korona 66 fillér összegben áll fenn.

Ellenértékben a vármegye egyik érdekelt alapja bir ugyan 8,657.185 korona 20 fillér névleges értékű vasuti elsőbbségi kötvény, — főleg részvényekkel, a melyek azonban mit sem jövedelmeznek.

Lehetnek és bizonyára vannak is ezen vasutak létesítésére hozott vármegyei áldozatoknak közgazdasági és ipari hasznai, de hogy ezen közvetett hasznok, a hozott áldozatok rohamosságából származott eladósodás súlyos következményeivel arányban állanak-e, az igen kétséges.

Egyébiránt az anyagi romlásnak az ipari befektetések rohamosságán kívül igen jellegzetes oka még az is, hogy a vármegye háztartásának berendezésénél és fenntartásánál a takarékoság elvei szem előtt soha sem tartottak.

A vármegyének székháza és annak melléképületei is, úgy állítottak elő, hogy azok fentartása, felszerelése nagy és nem indokolt költségeket okoznak és emellett a főispáni, alispáni és főjegyzői lakások és egyéb mellékhelyiséget nagyságánál fogva elégséges hivatalos helyiséget sem nyújtanak. A vármegyei székház világítása, bár a tisztviselők a delutáni két óráig terjedő hivatali időn túl, tehát az esti órákban rendszerint hivatalosan nem munkálkodnak — évenként 7220 koronába — a fűtés pedig 12.000 koronába kerül.

elmulasztotta, magánmunkálati díjakat szedett szintén igen sok esetben fel és az ügyeket éveken keresztül nem látta el. (Jegyzőkönyv 6. 9. 12. és 15. pontja.)

20. Mokrin község elöljáróságnak a községi pótdadó és haszonbér hátralék igen nagymérvű feszaporodását okozott tagjai ellen. (H. j. 21. 22. 23.)

21. Kevi Szöllő, Számos, P.-Szt.-Mihály, Szerb Neuzina, Torontál-Szécsány, Orlovát, Bolgártelep, Keglevichháza Pusztakeresztur, Dinnyás, Gyülvész, Szerb. Ittebe és Szb. Szt.-Márton községek elöljárósága ellen, mert községeik 1899. évi számadásait a vizsgálat napjáig be nem terjesztették. (L. központi hiányjegyzék 49. sz.)

22. Nagybecskerek r. t. város szonközgei ellen, kiknek mulasztásából a hiányjegyzék 2. és 19. pontja alatt felsorolt ügyiratok elkallódtak.

23. Nagybecskerek r. t. város végrehajtói ellen, mert Muzslya telep községben jogosulatlanul végrehajtási illetekeket szedtek. (H. j. 12.)

24. Nagyikinda r. t. város tanácsának mindazon tagjai és a városi számvevő ellen, kik a város vagyonek kezelésénél észlelt nagymérvű rendetlenségek megszüntetése iránt évek hosszú során nem intézkedtek és elnézték, hogy a pótdadókönyvek évek hosszú során át le nem zártattak (a miből a város követelése és a lakosok tartozására nézve a legzavarosabb helyzet állott elő, másfelől pedig a pótdadó hátralékok nagy összegre történt feszaporodása folytán, azok nagy része elévül vagy behajthatatlanná válik), a kik nem gondoskodtak kellő intézkedésekről, hogy az előlegek és térítmények címén régebb évekről nyilvántartott és közel 100.000 koronát kitevő elszámolatlan összegek rendeztesenek és a fő könyvek hitele az irányban helyreállítsák és a kik a letételeknek rendeltetésük szerinti elszámolása, illetőleg elküldése iránt évek hosszú során át sem tettek intézkedést.

25. Nagyikinda r. t. város azon közgei ellen, kiknek kezén a hiányjegyzék 1., 2., 4. pontjai alatt részletesen felsorolt ügyiratok elkallódtak.

26. Popovics Armand nagyikindai városi jegyző ellen hivatalos kötelességének nagymérvű elhanyagolása miatt. (H. j. 62.)

Felhívom a közigazgatási bizottságot, hogy ezen ügyekben a vizsgálat teljesítése iránt az 1886: XXIII t. c. 3., illetve az 1886: XXII. t. c. 92. §-nak megfelelően haladéktalanul intézkedjék és intézkedése eredményéről az összes fegyelmi ügyekre vonatkozó tárgyiratok bemutatása mellett hozzám mielőbb jelentést tegyen.

Egyben tudomására hozom a közigazgatási bizottságnak azt is, hogy egyes súlyosabb beszámítás alá eső fegyelmi vétségek miatt, kiküldött közegem megkeresésére a vármegye alispánja, illetve főispánja az alább megnevezett törvényhatósági, rend. tanácsu városi és községi közgeek ellen a megtorló intézkedéseket már a vizsgálat folyamata alatt a helyszínen fogantatba vette.

Nevezetesen:

27. Az antalfalvai járás főszolgabírája Szávits Gerő ellen, állásától való felfüggesztés mellett a pénztári kezelés rendetlensége, halászejegyek hiánya, ügykezelési nagyfoku rendetlenségek, a cséplési engedélyek kiszolgáltatásáért meg nem engedett mérvű díjszedés a járási uti bizottsági pénztár kezelésének eltitkolása miatt. (H. j. 12., 15., 16., 14. sz.)

28. Szekeres Zoltán, az antalfalvai járás szolgabírája ellen, a cséplési engedélyek kiszolgáltatása körüli visszaélések miatt.

29. A pancsovai járás főszolgabírája Jablonszky Miklós ellen, ugyancsak a cséplési engedélyek kiadása körül elkövetett visszaélések és halászejegyek el nem számolása miatt. (H. j. 6. 12. p.)

30. Az alibunári járás főszolgabírája Kajtár Jenő ellen állásától való egyidejű felfüggesztés mellett hivatali sikkasztás,

hamis számadás készítése és a cséplési engedélyek körüli visszaélés miatt. (H. j. 5. 7. 9. p.)

31. Az alibunári járás szolgabírája Kovács Gusztáv tiszteletbeli főszolgabíró ellen cséplési engedélyek kiszolgáltatásáért meg nem engedett díjak szedése miatt.

32. Az alibunári járás irnoka Barajevacz Cornél ellen nyugta hamisítás és hamis számadás készítése miatt. (H. j. 12. p.)

33. Anyos Lajos, Tógyér község állásától felfüggesztett körjegyzője ellen, a községi pótdadó kivetése körül elkövetett visszaélés miatt. (H. j. 17. p.)

34. Czrepája nagyközség jegyzője ellen a cséplési engedélyek iránti kérvények szerkesztéséért megállapított díjszabás nagymérvű túllépése miatt. (H. j. 6.)

35. Oppova nagyközség állásától felfüggesztett jegyzője Popovits György ellen a cséplési engedélyek körüli visszaélések, Unlakov Ignát mezőrendőri kihágási ügyében felvett hamis tényállás és szabálytalanság, magánmunkálati díjak jogosulatlan felszerelése miatt. (H. j. 8. 11. pont.)

36. Réva-Ujfalu község jegyzője Jankovits Szilárd ellen cséplési engedélyekért a szabályrendeletileg megállapított díjszabás túllépése miatt. (H. j. 8. p.)

37. Mokrin község jegyzője Domba László ellen, állásától egyidejű felfüggesztés mellett, a segédjegyző és II. orvosi állások szervezése és betöltésénél a törvényes rendelkezések be nem tartása, a vadászati jog bérlete körüli szabálytalanság, meg nem engedett mérvű utazási költségek felszámítása és ezen költségeknek főszolgabírói érvényesítés nélkül való kiutalása miatt. (H. j. 7., 9., 28.)

38. Nagybecskerek r. t. város rendőrkapitánya Reitter Oszkár ellen állásától egyidejűleg felfüggesztése mellett a pénzkezelés körüli visszaélések miatt.

39. Nagyikikinda r. tanácsu város rendőrkapitánya Wachtel Leo ellen a cséplési engedélyek kiszolgáltatásáért meg nem engedett díjak szedése és valótlán adatnak a nyilvántartásba vezetése miatt.

40. Nagyikikinda r. t. város tanácsosa Serb ellen az intézkedéseknél évekre terjedő késedelmeskedés, községi bírósági ügyek elhanyagolása miatt.

41. Szegő nagyikindai városi kataszteri nyilvántartó ellen, állásától való felfüggesztés mellett, elvállalt magánmunkálatok nem teljesítési és az ezekért megállapított díjszabás túllépése miatt.

Felhívom a közigazgatási bizottságot, hogy a most felsorolt fegyelmi ügyek gyors lebonyolítása iránt szoros felügyelettel legyen és azok eredményét, a tárgyiratok bemutatása mellett, hozzám szintén jelentse fel.

Tudomására hozom a közigazgatási bizottságnak továbbá azt is, hogy azon panaszok, melyek a vizsgálat folyamán felmerültek, továbbá azon feljelentések, a melyek a vizsgálat tartama alatt kiküldött közegemhez érkeztek, jegyzők mellett a vármegye alispánjának további megfelelő eljárás végett rövid uton átadattak, a vizsgálat után beérkezettek pedig szintén jegyzék mellett a közigazgatási bizottságnak további megfelelő eljárás végett azzal küldöm meg, hogy az azokra tett intézkedéseket az ezen célból nyitva hagyott rovatban megjelölve, a panaszfeljelentéseket az ekként kitöltött jegyzékkel együtt hozzám mielőbb mutassa be.

Theodorovits Sándor és társai számosi lakosok beadványát, nemkülönb Szent-János községi lakosok két táviratát, melyben a vizsgálati eljárásnak ezen községekre is kiterjesztését kéri, valamint Ferenczy esztai orvosnak ugyancsak távirati panaszát a közigazgatási bizottságnak további megfelelő eljárás végett szintén megküldöm.

Budapest, 1902. január 27-én.

Szell, s. k.

A székházban egy házgondnok, egy gépmeister, két fűtő, egy házfelügyelő, egy kertész, négy udvaros, tizenhárom hajdu, hét hivatalos szolgáló, négy tisztilegény van alkalmazva, és a tisztogatási anyagok a folyó évben november hó 13-ig 1262 koronába kerültek. Ugyanezen időpontig papír és írószerekre 13,984 kor. adatott ki.

Az évi költségvetési előirányzatnak irrealitását alaposan igazolja, hogy a házi-pénztárnál az 1901. évben november hó 14-ig már 43,949 kor. 08 fill. volt a tulkiadás, mely összeg az alapok tulkiadásával együtt 113,006 korona 20 fillérre emelkedett.

A tisztikar létszáma az ügyforgalomhoz irányítva igen bőséges, — mit igazol azon körülmény, hogy bár az ügyszámok indokolatlanul, jóformán mesterségesen szaporítottak, mégis a közigazgatási ügydarabok 65,262 számával szemben a 30 előadó naponként és egyenként 6 iktatmány osztható ki.

Harmine előadó vétetett számba, mert a vármegyei főjegyző és hét aljegyző mellett öt irnok, a főszámvevő mellett nyolc alszámvevő és három számgyakornok van a fogalmazási szakban alkalmazva, és ezen kívül a kiosztásban részes egy fő- és egy allevéltáros, gazdasági előadó, fő orvos és főállatorvos is.

Az ügyforgalom ezzel a személyzetrel sem láttatik el kellően, mert a vizsgálat alkalmával még 1895. évtől kezdve, minden évből találtak elintézetlen ügyek az 1901. évben pedig a vizsgálat napjára beérkezett 57,685 ügydarabból 2862 elintézetlen, és ezekből 67 ügydarab feltalálható sem volt.

Az irattári kezelés a lehető legrendszertelenebb, ugyanígy, hogy a kezelés ezen ága az ügyek intézését nem hogy elősegítene, hanem hátráltatja. A levéltár együtt kezelte az irattárral époly rendetlenül.

A közigazgatási ügyek intézésének és kezelésének ki nem elégítő volta a személyzetnek már fentebb kiemelt nagyságával szemben kizárólag egyes alkalmazottak nem arravalósága és egyesek tevékenysége lazaságának, szorgalma hiányának, továbbá a munkások kellő kihasználása iránti intézkedés elmulasztásának következménye.

Ezért főleg az alispánra hárul a felelősség, akivel szemben bár a vármegyei kölesönök és vasuti ügyekkel túl el volt foglalva s emiatt gyakran kellett a vármegyén kívül tartózkodnia, mégis mert úgy az adminisztráció vezetése mint a felügyelet és ellenőrzés gyakorlása körül mulasztások terhelik, helytelenítésemnek kell kifejezést adnom.

A fennebbi nehézmény a közigazgatási ügyek intézésére nézve a fogalmazási személyzetet illetőleg oly általános, hogy rendszerszerűnek nevezhető, ugyanígy, hogy valamennyi mulasztás megtorlása iránt intézkedni nem is lehet; hanem egyes a köteleességért s általánosságát lehetővé tett felültebb és következményeikben súlyosabb mulasztások törvényes megtorlása iránt következők rendeltetésem mellett, e helyütt a vármegyei központi tisztikar irányában rosszalásomnak kifejezést adva, a vármegye közönségét, a tisztikar tevékenységének ellenőrzése körüli feladataira nézve komolyan figyelmeztetem, hogy jövőben az önkormányzati hatáskör nagy feladataihoz méltó magatartást tanúsítson.

A központi közigazgatási tisztikar tapasztalt hanyagságának jellemzésére még felemlítem, hogy az általam elrendelt vizsgálat megkezdésétől három napon át — míg az ügykezelést megelőzőleg kiküldöttem a pénztárak vizsgálatával volt elfoglalva, a közigazgatási előadók a bekövetkezendő vizsgálat tudatának behatása miatt mintegy 1500 ügydarabot intéztek el — vagyis naponként 500-at, holott a napi posta teljes feldolgozására csak 179 ügydarab lenne elintézendő.

A gyámhatósági ügyek ellátása körül tapasztaltak még elsomorítóbbak. A

közigazgatás ezen fontos ágazatának ellátására alkalmazott közegek legnagyobb része feladata magaslatán nem áll, egy része pedig annak teljesítésére képességgel nem bír.

Az elnök az eljárás és ügykezelés menetére nem ügyel fel. Az ülnökök, ügyész, számvevő, jegyzők, pénztári és kezelő-személyzet működését figyelemmel egyáltalán nem kíséri, a tapasztalt hiányok, feltűnő késedelmek és mulasztások orvoslása iránt nem intézkedik.

Ezen mulasztások következményeül jelentkezik az, hogy míg az 1900. évben beérkezett ügydarabok közül is a vizsgálatig 47, az 1901. évben beérkezettek közül, az év első feléről 121, a második feléről 2903 elintézetlen volt, több ügyirat pedig fel sem találtatott, továbbá, hogy a számvevőség és ügyészség még az 1900. év folyamán véleményezés végett kiadott ügyekben a vizsgálatig véleményt nem adott, annak beadására szorgalmazva nem lett.

A kiadmányok szabályszerű készítésére sem fordít figyelmet az elnök és így igen gyakran teljesen értelmetlen határozatok keletkeznek és adatnak ki. Különösen feltűnő felületességgel és hanyagsággal jár el a darabok felülvizsgálata és kiadmányozásánál. Bár meg van arról győződve, hogy az előadók egy része nem fordít kellő gondot az ügyek tényállásának megfelelő elintézésére, másik része pedig arra képességgel sem bír, mégis a hozzá bemutatott üléseken kívüli elintézési igényt elintézési tervzetek kiadmányozásánál nemcsak hogy az előiratokat át nem vizsgálja, de még arról sem szerez meggyőződést, vajjon az elintézési javaslat a beadványnak megfelel-e.

Az „Ügyrend“ szabályai mintha nem is léteznének.

Tarnay Ferencz árvaszéki jegyző, mint előadó az 1901. évben neki kiosztott ügydarabok közül 887-hez hozzá sem nyult.

A gyámok és gondnokok, valamint a gyámhatósági közegek folytonos ellenőrzéséről gondoskodás nem történik.

A gyámoltak és gondnokok személyes érdekének megóvása, vagyonuk biztosítása, kezelése és gyümölcsötvetése körül az árvaszék nem jár el oly körültekintő gondossággal és lukiismeretességgel, mint a melyet a gyám és gondnoksági ügyek fontossága méltán megkövetel. Altalában nincs ügyelet arra, hogy az egyes gyámügyi és gondnoksági ügyek egész terjedelmükben, minden ágazataira kihatóan rendezve legyenek.

A pénztári kezelés körül az ellenőrzés legelemibb követelményei sem tartattak be. Kézi pénztár nincsen. A házi pénztár nagy szekrénye egész nap nyitva áll. Egyedül a pénztárnok kezeli, mert az ellenőr más szobában működik. Az alispán pénzleadó könyve sem a pénztárvizsgálataknál, sem a naplók számvevői vizsgálatánál a pénztári naplókhoz nem hasonlítatik össze; tehát arról sem szereztek meggyőződés, hogy a leadott pénzek bevételeztetnek-e.

Kiutalványozások foganatosítottak az esetben is, ha az utalványozással terhelt alap pénzkészlete már ki van merítve.

Egyes alapokra rendeltetésüktől eltérő utalványozások is történtek.

A pénztárban magánosok tulajdonát képező értékek naplózás nélkül letétképpen őriztetnek.

Ovadékok járulékai, kamatok, szelvények számfeltés és naplózás nélkül adatnak ki.

A jegyzői nyugdíjalapból a törvényhatósági bizottság által pénzelhelyezhetésre ki nem jelölt pénzintézeteknek, pld. a jarkováci takarékpénztárnak 20.000 koronára kölesön adatott, 12.000 korona pedig utalapból alispáni intézkedésre elhelyeztetett. Ez a pénzintézet esdöbe jutott.

Az utalapot szőnyeggyári részvények beváltásából ért 13 820 korona veszteség felsőbb törvényes jóváhagyás kikérése nélkül leiratott.

Főszolgabíráknak közuti ügyekben pl. fedanyagok átvételére kiszállásért az utalap terhére utazási költségek, tisztilegényeik részére napidíjak fizettetnek ki.

A pénztárban teljesített közvetlen befizetések sok esetben előzetes számfeltés nélkül vétetnek át. Egyszóval a pénzkezelési és számfeltési szabályok legsarkalatosabb rendelkezései nem tartatnak be.

A gyámpénztárban az ellenőr a bevételeket és kiadásokat nem a pénztári művelet foganatosítása előtt, hanem annak megtörténte után, a pénztár naplóból vezet be az ellenőrzési naplóba és az ellenőrzési naplók a pénztárnok naplójának egyszerű másolatai.

A pénztári főkönyvekben 33.733 kor. 49 fill. olyan követelés van nyilvántartva, melyről kötvényfedezet nincs a pénztárban.

Ügyészi előlegekből 6261 kor. 63 fill. nincs elszámolva.

Régi, még 1863. évből származó letétek is vannak számadásban, még 1861. évben beutalt örökségek is szerepeltek a pénztárban.

A vármegyei ügyészség is foglalkozik pénzkezeléssel, amennyiben fizetéseket fogad el és mégis könyvvezetési és naplósárai ezen hivatalnak is a lehető legrendtelenebbek.

Az ügyészség 1890. évi pénznaplója lezárva nincsen és abban több darab bevételei bevételezve nem lettek. Az 1894. évi pénznapló fel sem található. Az „árvaszéki ügyrend“-ben előírt jegyzék nem vezetett ki.

A perek állása a perkönyv rendszeresen vezetése miatt a vizsgálat rendjén megállapítható nem volt.

Egyes ügyekben káros következtésű mulasztások is találtak.

Az ügyészi iktatóból az elintézetlen ügyek száma megállapítható nem volt, mert a kivezetések megbízhatlanok és egyes iktatmányok fel sem található.

Elszámolatlan bevételezés megállapításának esete is felmerült.

Egyszóval, az ügyészség sem válik ki abból a keretből, melyben a vármegye önkormányzati hatáskörben követett eljárását és pénzkezelését a fentebbiekben a vármegye közönségével megismerttem.

A központi igazgatás, melyek e helyütt főbb vonásaiban ismerttetett hiányai részletesen a mellékelt jegyzőekben sorolva fel, külső kihatásaiban a járási, rendezett tanácsu városai és községi ügy-, vagyon- és pénzkezelés ellenőrzése tekintetéből is súlyos kifogás alá esik.

A kiküldöttem által megvizsgált négy főszolgabírói hivatal ügykezelése a vonatkozó mellékelt hiányjegyzékben felsorolt észrevételekre szolgáltatott okot. A pénzkezelés tekintetében az alibunári járás főszolgabírói hivatalánál bünyenyítő utra tartozó visszaélések, az antalfalvai járás főszolgabírói hivatalánál súlyos fegyelmi megtorlásra anyagot szolgáltató szabálytalanságok, állapítottak meg. A jogosulatlan díjszedésben nyilvánuló vétség fennforgása pedig ezeken kívül még a pancsovai járás főszolgabírója, Réva-Ujfalu, Oppova és Czrepája nagyközségek ellen is beigazolást nyert.

A két rendezett tanácsu város: Nagybecskerek és Nagyikinda igazgatása, vagyon és pénzkezelése körül észlelt hiányok és szabálytalanságok, valamint, a megvizsgált Módos, Tógyér, Czrepaja, Oppova, Réva-Ujfalu, R-Petre, Alibunár, Kanak és Mokrin községek háztartása és adminisztrációjának hiányairól egybeállított és mellékelt jegyzékek anyaga általánosságban azon benyomás alaposságát igazolja, hogy a közigazgatásunk ezen emporumai csaknem teljesen magukra vannak hagyatva, ezekben alkalmazott egyes közegeknek, különösen pedig a községi és körjegyzőeknek a lakossággal szemben még egyéb és károsabb visszaélésekre is szabadkoztak van.

A vizsgálatról felvett jegyzőkönyvek adatai alapján összeállított hiányjegyzékeket 5-5 példányban a vármegye közönségének oly felhívással küldöm meg, hogy

a jegyzékek megfelelő rovatában pontonként bevezetett észrevételeket a következő rovatban foglalt rendelkezésekhez képest szüntesse meg és az e részben tett intézkedések eredményét az erre nyitva hagyott rovatba pontról pontra vezettesse be és a hiányjegyzék egy, így kitöltött példányának felterjesztése mellett hozzám az elért eredményről jelen rendeletem vételétől számított három hó alatt kimerítő jelentést tegyen; megjegyzem, hogy a r. t. városokra vonatkozó jelentés az illető hiányjegyzékektől elkülönítve teendő meg.

Már most kijelentem, hogy az általam elrendelték végrehajtásáról és azok eredményéről, saját kiküldött közegem által, újabb vizsgálat útján fogok magamnak esetleg meggyőződést szerezni.

Végül közlöm a vármegye közönségével egyes, a kötelelességtől általánoságát lehetővé tett és súlyosabb mulasztások és visszaélések megtorlása iránt a vármegye közigazgatási bizottságához egyidejűleg intézett rendeletem másolatát.

Budapest, 1902. évi január hó 27. én.

Széll.

HIREK.

Nagykikinda és a miniszteri leirat. A miniszteri leiratnak Nagyikindával foglalkozó részét behatóan szándékozunk tárgyalni. Miután azonban a leiratok szövegéről közlése terünket teljesen elfoglalta, cikkünket csak a legközelebbi számban hozhatjuk.

— **Rendkívüli megyei közgyűlés.** Torontál vármegye törvényhatósági bizottsága február hó 17. én (hétfőn) d. e. 10. órakor rendkívüli közgyűlést tart, melyen a híres miniszteri leirat vétetik tárgyalás alá.

— **A miniszteri leiratok hatása.** Széll Kálmán kétségkívül érti a hatáskeltés módját. Az a bizonyos „derült ég ből lecsapó villám” iskolába járhatna hozzá. Torontál vármegye válságos helyzete, Rónay Jenő bukása, hónapok hosszú sora óta huzódó kérdés, melyekről lassanként az a meggyőződés kezdett az emberekben megszilárdulni, hogy minden marad a régiben. Még a Kaffka vizsgálataitól sem vártak eredményt. Most azonban, mikor neki sem gondolt rá, mikor a „rendszer” fentartása érdekében a legerősebb befolyások latbavetése után azt hitték, hogy mindent sikerült a multnak megmenteni, jön a rettenetes leirat, mely az efféle iratok között kiméletlenségében, ugyszólván egyedül áll, és a mely a multat minden estül, főispánjával, alispánjával, ügyészével, árvaszékével, közigazgatási bizottságával és tisztviselői karával egyetemben kivégzi.

Ez hatott, és pedig hatott az igazság erejével, és azzal, hogy a jobb jövő reményét alapossá és jogossá teszi.

— **Távozó főispán.** Senki előtt sem volt kétséges, hogy a történetek után Rónay lehetlenné van téve a főispáni székben. Ezt regisztrálja a „Torontál” pénteki száma, mely kétségkívül magától a főispán kezétől származó következő jelentést hozza.

„Vármegyénk főispánja belügyminiszter ur ő méltóságától főispáni állásától való fölmentését írásilag kérte. Elhatározásának alapjául azon körülmény szolgált, hogy a vármegye közönségéhez és közigazgatási bizottságához intézett és a lapokban is közölt legutóbbi rendeletek tartalmával és hangjával egyet nem ért, azokat legnagyobb részben igazságtalanok, méltánytalanok és alaptalanoknak tartja és ellenünkben állást foglalni kénytelen. Ilyformán pedig bizalmi állásának forrásával összeütközésbe kerülve, nézeteinek fenntarthatása végett állásától tartotta szükségesnek megválni.”

Ma ezt a hirt csak röviden közöljük, de arra még visszatérni fogunk.

Az egész vármegye érthető érdeklődéssel várja Rónaytól, hogy miket tart a miniszteri leiratokban igazságtalanoknak és mit jelent az ő állásfoglalása.

— **A torontál főispáni szék.** Még mielőtt Rónay fölmentését valósággal kérte volna, megindult volt az utód kérdésében a kombinációk árja, annyival inkább dolgozik ebben az irányban az emberek fantasiája most, mikor a szék megüresedése tennye volt. Ilyen kombinációval állott elő a Hazánk, mely a következőket írja:

Jeleztük már e héten, hogy a torontál megyei régen huzódó főispánkérdés rövidesen megoldást nyerend. Azok a botrányos állapotok, melyek Kaffka vizsgálata folytán még hirhedtebbé tették az ottani „rendszer”-t, immár tarthatatlannak bizonyultak. Ezt belátta maga Széll Kálmán is, a ki a kérdést Rónay Jenő mostani főispán, a rendszer feje fölmentésével oldotta meg. Rónay tehát megye fölmentése már aláíratott. De ki legyen az utód, a ki erélyes kezével rendbe hozza majd Torontál megye szétilált szénáját. Ez volt a megoldás nehezebb oldala. Ez irányban több oldalról folytak a tárgyalások. Szó volt róla, hogy Rónay utódja a főispáni székben Poroszkay Béla torontál megyei főügyész lesz, majd meg gróf Bethlen Miklós hunyadmegyei főispánt kombinálták. Mint a legmegbízhatóbb helyről értesülünk, hosszas tárgyalások után a belügyminiszter Molnár Viktor temesmegyei főispán személyében állapodott meg, a mi nem kis meglepetést fog szerezni Torontálban, mert reá egyáltalán nem gondoltak Molnár Viktor megyéje tudvalevőleg arról nevezetes, hogy hiva-

talában a legpéldásabb rend az uralkodó, mint talán sehol. Rónay tényleges fölmentése már csak egykét nap kérdése. Ugy ő, mint a megye alispánja, dr. Dellimanics Lajos különben tegnap Budapestre érkeztek belügyminiszteri rendelet folytán. Ezeket a legmegbízhatóbb értesítéseket már meg is cáfolták, de hogy milyen értékük volt, azt mutatja a Poroszkay Bélára vonatkozó hír, kit a miniszteri leirat a második helyen proscribál olyan tisztviselő gyanánt, ki hivatalát teljesen elhanyagolja.

— **Ipartestületi közgyűlés.** A helybeli ipartestület február 2-án tartotta az évi rendes közgyűlést saját otthonában, Pavlicsek József elnöke alatt. Augustin Miklós városi főjegyző mint iparh. biztos vett részt a gyűlésen. A jelenlevő tagok nagy száma mutatta legjobban azok érdeklődését. A testület folyó ügyeinek letárgyalása után az elnök indítványára a közgyűlés az eddigi 3-20 kor. évi tagsági díjat leszállította 2 koronára mi annál is inkább lepte meg a jelenlevők nagy részét mivel azt hitték, hogy a házépítés által a tagsági díj felemelése lesz szükséges. A tisztújítás következőképen folyt le: Elnöknek megválasztott közfelkiáltással egyhangulag Pavlicsek József. Az előjáróság a következő: Bartul Láza, Bautz Adolf, Decker Frigyes, Wenninger István, Putits György, Willgermei Miklós, Kirrer József, Schrubár Tamás, Panaotovits Dusan, Malogajszki Uros, Trefil István, Csokolyev Zsivko, Kremer Kristóf, Krágy György, Kimpán Pál, Knezevits Dusan, Fodor Sándor, Löw Imre, Mirkov Milan, Riegelmaier József. Póttag: Herner József, Zamurovits Justin, Radivojevits Józso, Hipp János, Ludescher Ede, Gain Vászsa. Ellenőr: Reitter Ferencz, Gödl Károly ifj., Koity Szergia.

— **Közgyűlés.** A polgári dalegyesület f. hó 17-én tartja rendes évi közgyűlését az ipartestület székházában levő helyiségekben.

— **Alakuló választmányi ülés.** Az ipartestület ujjonnan választott előjárósága f. hó 4-én tartotta alakuló ülését, melyben alelnöknek Bartul Láza szürszabó és pénztárosnak Mirkov Milan szürszabó lett egyhangulag megválasztva.

— **Ipartestületi bál.** Ezen, a polgári körben oly kedvelt multság, az idén is rendkívül jól sikerült. A rendezők és a Nemzeti Szálló vendéglőse minden lehető-

elkövettek, hogy a lokosság minden rétegéből sorakozott szép vendégkoszorú, jól találja magát. Viradtig tartotta együtt a jó kedv és zene a vendégeket. Felülfizetések történtek: 50 kor. Pavlicsek József, 20 kor. Eremitis Pál, 10 kor. I. n. kikindai Gőzmalom, 5 kor. Közgazdasági Bank, Decker Frigyes 4 kor. Neumann Ferencz, özv. Gartlgruber Ferenczné Draxler Lipot, Csermak Károly, 3 kor. Dr. Schwarz József Dr. Ebner Alajos Vincehidy Isidor, Ehrentraut Nándor Bertter Ferencz Feistl János Schwartz József 2 kor. Dr. Bogdán Zsivkó Kraus Antal, Bogdán Marko, Dr. Hochstrasser János, Janko Agoston Müller József Rocsner N. Dr. Lippner Emil, Heim Mór, Grigel Péter Blau Lipót, Kasztory János, Draxler Ferencz, Augustin Miklós, Dr. Kikindai Győző, Novakovits Svetozár, Schiszler Péter, Putits György, Riegelmaier József, Simonsits János, Putits Vászsa. 1 kor. Freischberger Lipót, Milits György, Hesz Miklós, Löw Imre Bautz Adolf, Trefil István Bartul Láza, Varga Andre, Langsfelder Armin, Sándor N. Radovits Sándor, Dr. Wolf, Dr. Fenyő, Haby János, Wittenber Mór, Fekete Gyula, Prekajszky Péter Rusz N, Jeszensky Ignátz, Indrikovits testvérek, Dr. Kiss Károly, Manojlovits Dr. Kikindai Béla, Serb István Schwartz S. David, Richter Károly és fia, Wolf Jozefin, Joanovits István, Dr. Klroi, Dr. Zsiros, Mirkov Dusan, Lotits Milivoj, Kemény Frigyes, Orosz, Németh Antal, Szontagh Hugó N. 1 kor. 80 fill. Grossmann Béla, 60 fill. N. N. L. Y. Haberland Ferencz, Herner József. Az előjáróság köszönet mond ez után is fenti felülfizetőknek.

— **Multságok.** Az ipartestület f. hó 1-én tartotta szokásos farsangi bálját a Nemzeti szálló dísz termében. Az ipartestület báljai szoktak a polgári multságok sorában látogatottságra nézve is első helyen állani. Az idén, talán az idők jele, alig telt meg félig a tánc terem. Azok azonban a kik a multságon részt vettek felette jól mulattak. Folyó 2-án a mészárosok és hentes iparosok rendeztek sikerült tánc estélyt a Stampfl féle városi nagy vendéglő földszinti termében. Ez a multság a mely tulajdon képen páros bál szokott lenni ez uttal is annyi farsangi mulatást hozott össze, hogy a nagy étteremben szinte bajos volt a táncz. A közönség hamar az étkezőkbe vonult és ott Stampfl György általános ismert kitérő ételei és pompás borai mellett kivilágos virradatig mulattak együtt.

— **Hamis pénz a vasuton.** Mokrinnól értesítik lapunkat, hogy az ottani vasúti személypénztárnál a minap Körösi Gizela budapesti illetőségű szoba leány hamis ezüst forintokkal akart fizetni. A szegény leány maga sem tudja, hogyan jutott hamis pénzhez.

— **Kiadó lakás.** özv. Karátsy Róza távirtdai utcában levő házában f. év május 1-től egy uri lakás kiadó.

Regény.

A kötélverő inas.

William Westall-tól.

Fordította: Weber Péter.

IV.

A börtönben.

(Folytatás.)

„Hamis bankjegyeket hoztunk forgalomba, a férjem és én. — Azelőtt szolgáló voltam egy előkelő családnál és az ottani komornyikkal egybekeltem; később vendéglőt nyitottunk. De nem volt szerencsénk és rövid idő alatt minden pénzünket elvesztettük. Azután egy pénzhamisítóval álltunk összeköttetésbe, a ki nekünk hamis bankjegyeket adott, a melyeket mi kiadtunk. Eleinte minden

jól ment és sok pénzt szereztünk ezen foglalkozásunkkal; végre elfogtak és a férjemet három hónappal ezelőtt föl- akasztották. És most három hónappal később — " Hangja megtagadta a szol- gálatot és hideg verejték tört ki a szegény asszony testén; végre folytató: „Őn ért engem; három hónap múlva én kerülök sorra. Ezen okból bannak velem barátságosabban a többiek és ezért viseltetnek irántam részvétellel. Ha én kérem őket, kegyedet is békében fogják hagyni."

Zsófia a félelemtől és részvételtől teljesen le volt bilincselve; nem hitte, hogy igazat hallott; lehetséges volna, hogy a szerencsétlen szomszédnője arra van ítélve, hogy csak néhány rövid hónapig éljen azért, hogy az életével másnak az életét tönkre ne tegye?! És — nem lebeg-e talán a hóhér kö- tele a saját feje fölött is — nem, nem, ezerszer nem, egyáltalában nem lehet- séges, Isten nem lehet oly igazságtalan és az emberek nem oly kegyetlenek! Olyan kicsiny, csekély vétség miatt, a milyen az övé, nem szabad őt halálra ítélni. És ezután gyengeség és szédülés érzete fogta el, mintha már meghalna; fejét a mellére horgasztotta és legyő- zette a belső izgalomtól, gyengeségtől, és a börtön megpenészedett, büzlő le- vegőjétől öntudatlanul összerogyott.

(folyt. következik.)

Közönség köréből.

Köszönet nyilvánítás.

Mind azon jó barátoknak és ismer- rősöknek, kik szeretett Ottó fiam f. hó 5-én délután történt temetésén megjele- nésükkel a mi gyászunkban részt vettek, különösen az önk: torna tűzoltó-egylet- nek, mely főparancsnoka Stolcz Adolf urral az élén testületileg jelent meg, a magam és családom nevében ez úton mondok hálás köszönetet.

Nagy Kikindán 1902. február hó 8-án.

Stein János
néptanító.

Felolvasó szerkesztő és lapfőlapadonos:
Dr. KISS KÁROLY.

Kiadó: Nyomda, N.-Kikindán. Telefon. sz. 15-

450 szám tk. 1902.

Ujabb árverési hirdetemény.

A bíllői kir. Járásbírósa mint telekvi ha- tóság közhírré teszi, hogy Blumenfeld Adolf lugosi lakos végrehajtató Hencze József csenei végrehajtást szenvedo ellen 220 kor. tőke s jár. kielégítése miatti ügyében a csenei 103 sztkvben A + 182-183 hrsz. ingatlanból Hencze József csenei lakos illető fele részre a C 3 sorsz. alatt Hencze István javára bekebelezett haszonélvezeti jog fenntartással Blumenfeld Adolf lugosi lakos által beadott utóajánlat folytán csenei községhezánál 1902 évi márczius hó 7-ik napjának d. e 10 órakor ujabb bírói végre- hajtsási árverés alá fog bocsájtani azzal, hogy az ingatlan az utóajánlattevő által beígért 1096 kor. aláiban nem fog eladatni.

Venni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy ovadék képesnek nyilvá- nitott értékpapírban a kiküldött kezeihez letenni, vagy neki a bíróságnál előlegesen elhelyezett bánat- pénzről kiállított elismerőnyvt átszolgáltatni.

A mennyibn vevő az árverési feltételeknek el gót nem tenne az általa megvett ingatlan bárme- lyik érdekelt fél kérelmére vevő veszélyére és költ- ségére és bánatpénzének elvesztése mellett ujabbán ellög árvereztetni.

Bíllőden, 1902 évi január hó 27-én.

Keményffy
kir. albiró.

21, 1-1

Óh Jaj!

Megfojt ez az átkozott köhögés!

Köhögés, rekedtség és elnyájkasodás ellen gyors és biztos hatásúak

Egger mellpasztillái,

az étvágyat nem rontják és kitünő ízűek.

Doboza 1 korona és 2 korona.

Próbadoboz 50 fillér.

Fő- és szétküldési raktár:

„NADOR“ GYÓGYSZERTÁR

Budapest, VI., Váci-körut 17.

Éljen!

Egger mellpasztilla csakhamar meggyógyított.

KAPHATÓ: Nagy-Kikindán: Csermák Károly, Erős Aladár, Neumann Ferencz Ro- gátsy Kálmán gyógyszerárakban. Csatádon: Bierbaum Gyula gyógyszerárakban. Német Csanádon: DermlaRóbert gyógyszerárakban. Török-Kanizsán: Bagary Géza gyógyszer- tárakban. Zombolyán: Dr. Botos Kornél, Holz Máttyás gyógyszerárakban.

Egy öreg ember titka.

Igaz történet az életről. Elbeszéli: ifj. Szabó István, Pakozd. (Utánnomás tilos.)

Jó emberek:

Nincs a világon drágább kincs a jó egész- ségnél. Sajnos, a mikor aztán beteg az ember, nem leli meg a betegségére való orvosságot.

En is 6 évig betegeskedtem és mindenféle orvosságot hiába próbáltam. Végre egyszer csak ol- va-ok egy újságban Feilernek Elsa Fluid-járól, melyet Stubica ban készítenek. Na gondoltam magam- ban kipróbálom ezt a szert is. Rendeltem próbára egy tuczatot és mondhatom nektek, jó barátaim: 6 évig nem tudtam járnai a köszvénytől és a lábszag- gatasaim miatt és aludni se tudtam. Tíz napig ken- tem magamat Feiler-féle Elsa Fluid dal és olyan egészséges lettem, mint a makk. Minden szomszéd- dom, sógorom és komám jött nézni, hogy milyen csodálatosan hat ez a szer, a mely segített rajtam.

Mindnyájan tudták, hogy rendeltem még az Elsa-Fluidból. Eljön hát hoz- zám Mihály szomszédom, a kinek for- rósága van a fejében, hideg leji és ke- ze, laba és a deréka fáj. Adok neki egy üveggel az Elsa Fluidból és három nap alatt meggyógyult. A Pista is eljött a malomból, hogy adják neki az Elsa- Fluid csodaszert, mert a felesége kö- hög és szurást, nyilatást érez az olda- láiban. Képzelték csak jó emberek, két nap múlva az Elsa-Fluid teljesen se- gitett rajta.

Eppen Józsefnapkor jön a nagyma- jori kofa és meséli, hogy a gyermeke folyton hány, meg göresöt érez a ha- sában és egyre sir, nem tudja szegény asszony mihez fogjon. Már összesze- vetl egy fél patikát és a vén asszonyok is mindent ki- próbáltak már a gyereken, de hiába. Elolvastam ha- mar azt az utasítást, mely a Feller-féle Elsa-Fluid mellé van csomagolva és néz- m nines- e segítség a gyerek bejára, s csakugyan van erre a bajra is: tíz csöpp az Elsa-Fluidból tejben, azután bekenni EL- sa-Fluiddal a gyerek hasát és ez okvetlenül segít. Adok hát egy flakóval az asszonynak és mondom: No csak ne buslakodjék, telkem, a mi ebben a lei- rásban meg van írva az igazság, de ha használ a

szer, két üveggel kell visszaadnia egy helyett. De azt megmondom, hogy ha igazi Feller-féle Elsa-Fluid-ot akar, akkor világosan és olvashatóan írja meg: Feller V. Jenő gyógyszerár, Stu- bica templom-utca (Zágráb- megye).

Olesó is ám ez a szer: 12 üveg 5 korona és a postát is a patikai fizeti. A gyerek még aznap este meggyógyult és a kofa örömeben 20 üveg Elsa-Fluid-ot adott vissza 1 hét mlva.

A közsében minden ember hallotta ezt az esetet és mindenki rendelt Elsa Fluidot.

Voltam a Jóska lakodalman is a farsangban és örömmel telt benne, mikor hallottam, a mint az emberek mesélték a Feller-féle Elsa-Fluidról. Az egyiknek a gyermekét meggyógyította a forró resz- ketegségéből, a másikat a galandféreg- től; hasmenés ellen, fogfájás ellen; visz- keteg, sümör, orbánez, sebek, göresök, gyomorfájás, rossz emésztés hanyinger, májbaj, szédülés, sapor, váltóláz és gyön- geség, idegesség stb. ellen használt ne- kik kitünően az Elsa-Fluid. Az egyik vért hányt, neki is segített, egy öreg szomszéd majd hogy el nem vesztette a szemvilágát és most olyan jól lát, mint egy gyerek. Ezek szerint hát min- denre jó szer volt a Feller-féle Elsa- Fluid. Még az ökröknek és a disznók- nak is használt; mert mikor nem kel- lett nekik a takarmány, a gazdák be- adtak nekik Elsa-Fluidot és mindjárt ettek.

Mondhatom, jó emberek, ez az egyet- len orvosság, mely mindenre használ és minden-féle betegséget meggyógyít. — Hogy valódit kap- jatok, irjatok pontosan ezen címre:

Feller V. Jenő gyógyszerár,
Stubica templom-utca (Zágrábmege).

Kivánom, hogy mindenkinek, a ki rendel, olyan jól szolgáljon mint nekem. Az isten áldjon meg benneteket.

Törv. védve.

Védjegy.

A valódi Feller-féle Elsa-Fluid az egészségügyi hatóság által meg van vizsgálva és jóváhagyva. A berlini, római, londoni, párisi és nizzai kiállításokon aranyéremmel tüntették ki. Csak akkor valódi, ha minden üveg az „Elsa“ védjegygyel van ellátva.

Nemcsak betegek, hanem egészségesek is rendelik, mert az idegek erősítésére, az arcbőr lüditésére és szépítésére, a faj mosására, korpa és hajhullás ellen és ezenkívül mint kitünő szobailatot is használják.

Egy tuczat (12 üveg) postán szállítva 5 kor., 24 üveg 8.60 kor., 36 üveg 12 kor. 40 f., 48 üveg 16 kor. bérmentve, utánvétellel vagy a pénz elő- zetes beküldése után. — A ki másodsor rendel, minden 12 üveghez

1 üveget ingyen kap.

Mindenkinek szí- vesen megírom, hogy 20 évig béna voltam csak Fel- ler-féle „ELSA-FLUID“ mentett meg. Így ír Stáoz Mihályné, B.-Szarvas.

Postán, vagy a pénz előzetes beküldése után bérmentve küldi az egyedüli készítő:

FELLER V. JENŐ
gyógyszertára St u b i c a templom utca (Zágrábmege.)

Főraktárak Budapestben:

Török József gyógyszerárakban, VI., Király-utca 12.
Dr. Egger-féle „Nador“ gyógyszerárakban, Váci-körut 17.
Zoltán Béla gyógyszerárakban, V., Nagyköröna utca 23.

Ki egészségét szereti, rendelje csak a Feller-féle „ELSA-FLUID“ csodaszert. Juhász István, Dunaföldvár.

14274.
pold. 1901.

Rendes keresete Balassa György és érdektársainak András Petriné és érdektársai ellen Valkány község határában a tagosítás megengedhetősége iránt.

Végzés. Az 1871. 53. t. cz. 45. §-a értelmében ezen kereset jegyzőkönyvi tárgyalására határnapul 1902. évi február hó 17 napjának d. e 9 órája tüzetik ki, mikorra a felek ezen végzéssel, alperesek a kereset egy-egy példányán alulírott kir. törvényszék pertárába a törvényes következmények terhével megidézettek, alperesek azzal a figyelmeztetéssel, hogy a mennyiben e tárgyaláshoz meg nem jelenének a részökre, úgy az ismeretlen tartózkodásnak és ismeretlen örökösök részére ezen ügygondnokul kinevezett dr. Zsiros Lajos n. kikindai ügyvéd által előterjesztendő védelem és a megjelent pertársak által előterjesztendő védelem alapján fog határozat hozatni.

Kelt Nagy-Kikindán a kir. törvényszék, mint urbéri bíróságnak 1901. évi december hó 2-án tartott üléséből. Bay t. jegyző.

Üzletmegnyitás.

Mély tisztelettel van szerencsém b. czined tudomására hozni, hogy Nagy-Kikindán **Népkert utcában** (Müller fűszer üzlete mellett) a mai kor igényeinek megfelelően **fűggyűny, fehérnemű, pipere és vegytisztító intézetet nyitottam**, ahol fehérnemű vasalásra is elfogadtatik.

A fővárosban szerzett 8 évi gyakorlatom és vasaló gépeim berendezése által azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy nagybecsű rendelőim igényeit teljesen kielégíthetem.

Egyben kérve nagybecsű pártfogását, maradtam

kiváló tisztelettel

Braun Antal.

Szőlőoltványok

szokványminőségben.
A legkiválóbb 42 bor- és csemegefajókban fajtisztán, teljes jótállással.

Élőkerítés

Gleditschia csemeték és magvak.

Uradalomnak, községeknek 3 évi törlesztésre is adatik.

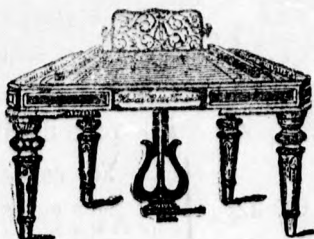
Óriás tövisű, igen gyorsan fejlődő sövénynövény. Ez az egyedüli, melyből oly örökös kerítés nevelhető pár év alatt, rendkívül csekély kiadással, melyen nemhogy ember, de semmi-féle állat, még az apró nyulak sem hatolhatnak át. Minden rendeléshez rajzokkal ellátott ültetési és kezelési utasítás mellékeltek. Ezer csemete elég 200 méterre. — Ára 6 frt.

Diócsemeték. Óriási jövedelmet biztosító voltául fogva, ennek tenyésztése számos gazdaságban az utóbbi időben tendikivül elterjedt.

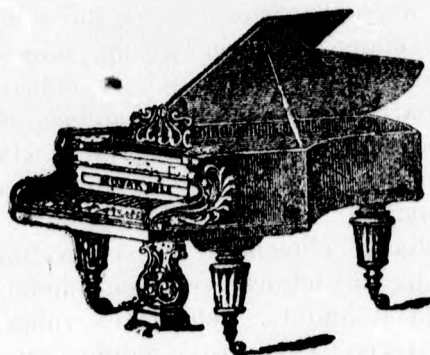
Szines fénynyomatu **árjegyzék ingyen és bérmentve** küldetik minden rendelési kötelezettség nélkül. Az **árjegyzésen** kívül még egy olyan könyvet kap ezzel, ki azt címére ingyen és bérmentve küldetni kéri, mely nimesen az a ház, vagy család, a hol annak tartalmát haszonra ne fordítanák, városban, falun, pusztán, gazdag vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is igen érdekében áll, kik **rendelni semmit nem akarnak**, mert benne számos oly közlemények foglaltatnak, melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek. Cim:

"Ermelléki első szőlőoltvány-telep" **NAGY GÁBOR,**
NAGY-KÁGYA, u. p. Székelyhid.

KOSÁR BÉLA

zongora-,
piano har-
monium- és
cymbalom
készítő

Raktár és kölcsönző intézet.

Saját, a legmodernebb igényeknek megfelelő műhely.

Temesvár-Józsefváros, Bonnáz-utca 15. sz.

Nagy választék saját készí ményű kítunó hangszereknek és külföldi első rangu gyártmányoknak.

Uj! Pedálos-cymbalom saját constructióval öntött kerettel és egészen vasból, alul nyitott pán-
célos hangszekrény, igen erős és kellemes hangú, remek kivitelű.

Különös előnye: „Hafártalan hangtartósság!”

Több évi jótállás minden hangszerért.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Javítások és hangulások

Csak örvendeni fogok és becsülesemre válik, ha a n. é. közönség a fentiek igaz vol-
táról meggyőződést szerez. Kiváló tisztelettel

Kosár Béla.

Napról-napra mindinkább
jótéteménynek
és szükségletnek bizonyul
minden családban a

**Kathreiner-féle
Kneipp-maláta kávé**
használatára.

Gondos háziasszony ne késlekedjék
tovább ezt a jóízű és egészséges
kávé ifalt bevezetni.

Tisztább pótkávé nem létezik, és
nincsen jobb pótlás a kávé
helyébe, a hol ez orvosilag ellátott.

Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé
csakis a »Kneipp páter« védjegyű
eredeti csomagokban valódi. Nyitva
mérlegelt, vagy másképen csoma-
golt maláta kávé soha sem

Kathreiner.

CSERMÁK KÁROLY

gyógyszertára a „Megváltóhoz”

Sürgöny cím: Csermák Nagyikinda. **Nagy-Kikindán főtér.** Sürgöny-cím: Csermák Nagy-Kikinda.

Vegyí gyógyszerészeti és hygienicus készítmények laboratoriuma

Mindennemű rehis bel- és külföldi orvosi és gyógyszerészeti különlegességek, kötszerek, toilette cikkek, illatszerek; gyógyborok: Cognac, Malag Madeira Scherry, Tokay; valódi Jamaica-rum, állatgyógyszerek, gyógy- és pipere-szappanok, orvosi műszerek, betegápolási cikkek, hőmérők gummicikkek, óv szerek, arc-, kéz- és hajkenőcsök, haj- és arczvizek, fog-, száj- és mosóvizek raktára.

Csermák Károly-féle nagyikindai kéz- és arczenőcs. A hölgyek kedvencz arczenőcse. Ezen kiváló hatásának bizonyult és nagy elterjedtségnek örvendő teljesen ártalmatlan összetételű szer a legalkalmasabb a széplő, bőratka, sörny, és pörsenésfoltok teljes eltávolítására, a sima, tiszta arczbőr előállítására és az üde arcszín megtartására. Nagy tégely ára: 1 korona, kis tégely ára: 60 fillér.

Csermák Károly-féle nagyikindai arczsépitő szappan igen kellemes illatu. Egy drb ára 50 fillér.

Csermák Károly-féle kitünő hajfestő szer, mely rövid idő alatt vissza adja a haj eredeti színét és azzal a kiváló tulajdonsággal bír, hogy sem a fejbőrt, sem a kezeket nem festi. Ára: 1 korona és 2 korona.

Csermák Károly-féle Champoin- Watter (Champe- Fluid) a fejbőr erősítésére, a fejkorpa elosztatására igen kitünőnek bizonyult nagy elterjedtségnek örvendő hajszer, a hajhullást megakadályozza. — Ára 1 korona.

Csermák Károly-féle China pomád a legjobb hajnövesztő szer. Kis tégely: 1 korona, nagy tégely: 2 korona.

Mindezen szerek eredeti és kifogástalan minőségben csakis a készítőnél, Csermák Károly a „Megváltóhoz” címzett realjogu gyógytár tulajdonosánál kaphatók.

Csermák Károly

gyógyszerész a „Megváltóhoz.”

Esemény
a magyar
irodalomban!

NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET

AZ EGYETEMES TÖRTÉNE-
LEM KLASSIKUS KÖNYVE. A
LEGGAZDAGABB TÖRTÉNEL-
MI KÉPTÁR.

Tizenkét kötetben

Eddigélé három kötet jelent
meg. — Négy havonkint jön
egy-egy kötet.

Bővebbet a prospektus, melyet min-
denki ingyen kap

A teljes mű ára 192 korona.

Szerkeszti a legkiválóbb magyar
írók közreműködésével:

Marczali Henrik

Megrendelhető
3 korona

csekély havi részlet-
fizetésre
e rendelőlapon segély-
vel, mely kivágandó
és levelezőlapra ra-
gasztva, hozzánk be-
küldendő.

Révai Testvérek iro-
dalmi intézet Részvény
társaság.

BUDAPEST. VIII., Üllői-ut 18

A nagy képes világtörténet
azért eseménye a magyar irodalomnak, mert az el-
ső teljes, tökéletes, minden igényeknek megfelelő
világtörténelem.

A nagy képes világtörténet
megjelenésével minden más világtörténeti mű elavult
értéktelessé vált.

A nagy képes világtörténet
az élet bibliája és nélkülözhetetlen mindenkinek, a
ki művelt ember akar lenni.

A nagy képes világtörténet
az a mű, melyből az egyén, a család, a társadalom
hazaszeretést és összetartást tanul.

A nagy képes világtörténet
fejleszti a műízlést, táplálja a tudást, nemesíti a lelket

A nagy képes világtörténet
brilláns stílusával és pompás illusztrációival nemesak
tanít, hanem oktató gyönyörködést is és a legna-
gyobb szellemi élvezetet nyújtja.

Ezennel megrendelem a Révai Irodalmi Intézet Részvény-
társaságtól Budapesten a

Nagy Képes Világtörténet

című művet 12 kötetben 192 koronáért, tudomásul vévén, hogy eddigélé három
kötet jelen meg s a további kötetek 4 havonkint jelennek meg. Kötelezem ma-
gam a társaság pénztárába Budapesten a szállítástól kezdve 3 koronát havon-
kint mindaddig befizetni, míg a mű teljes vételára törlesztve nincsen. Az eset-
leg elmaradó részesletek költségre postai megbízás útján szedhetők be és en-
nek be nem váltása esetén a mű teljes hátralékos vételára esedékessé válik. A
mű további kötetei a megjelenéshez képest és fizetési arányában szállítandók.

Név:

Kelt

Állás:

